

daarin eenigszins belangrijke horizontale overspanningen of uitkragingen te construeeren en de noodzakelijkheid om zijn toevlucht te nemen tot hulpmaterialen, als hout, ijzer, enz. (welker combinatie met baksteen, voor dergelijke gevallen, zelden bevredigend opgelost is), of tot lapmiddelen, als het ophangen van baksteen aan ijzerdraad, enz., (waaraan de moderne baksteenvirtuozen zich bezondigen). De behoefte aan constructieve oplossingen van horizontale uitbreidingen in homogene samenstelling met den opbouw (ten slotte ook sprekend uit de bovengenoemde toepassingen van „hangende” baksteen) doet zich evenwel gevoelen en is specifiek modern. Eenerzijds is zij gevolg van het optreden van moderne materialen (zooals o. a. spiegelglas), welke geen aanleiding tot het aanbrengen van tusschenliggende steunpunten bieden, anderzijds van het moderne streven in de bouwkunst, dat er op gericht is, het drie-dimensionale karakter der architectuur wezenlijk te beelden, d. w. z. in plastisch-evenwichtige massaverhouding, door het scheppen van plastische werkingen van links naar rechts, van voren naar achteren, van boven naar beneden. Met name, wat het laatste betreft, is eerst door de toepassing van gewapend beton de mogelijkheid tot evenwichtige plastiekbeelding geschapen, omdat — in afwijking van het oude steun- en laststelsel, waarmede van beneden naar boven slechts in- (d. w. z. naar achteren) gebouwd kon worden — nu ook van beneden naar boven uit- (d. w. z. naar voren) gebouwd kan worden. Voegt men hieraan toe, dat in beton een zuiverder vlakbegrenzing en monumentaler, want synthetischer (door geringer behoefte aan constructieve hulpmiddelen, als voegen, lateien, enz.), vlakwerking te bereiken is ¹⁾ dan in baksteen, terwijl met grond verwacht kan worden, dat in de toekomst ook sterke kleuraccenten op te brengen zullen zijn (en in baksteen juist de genuanceerde kleur picturale elementen toevoegt), dan zijn daarmede esthetische voordeelen van gewapend beton aangetoond, die het een belangrijke en noodzakelijke plaats in het streven naar een moderne monumentale architectuur verzekeren.

Bij de afgebeelde „Dubbele arbeiderswoning in gewapend beton” moge nog ter verduidelijking dienen, dat zij ontworpen werd, als beëindiging van een doodlopende, kleine woonstraat en zich tuinen aan weerszijden van het huis bevinden. De wanden zijn in uitvoering dubbel gedacht: een constructiewand, waarop het dak rust, en (door een tusschenruimte van den eersten gescheiden) een isolatiewand. Ook tusschen het plafond der bovenverdieping en het dak is een (geventileerde) isolatieruimte aangebracht, waarvan de hoogte door het fries aangegeven wordt.

R'dam, Mei '19.

MEDEDEELINGEN.

De Italiaansche kunstenaar Carlo Carrà heeft een belangrijk werk onderhanden over de nieuwe Italiaansche schilderkunst, welke hij evenals Giorgio de Chirico „Peinture Métaphysique” noemt.

Lyonel Feininger, de in Duitschland leidende vertegenwoordiger van het cubisme, is benoemd tot hoogleeraar aan de Kunstacademie te Weimar.

Tot directeur is benoemd Walter Gropius, architect te Berlijn.

1) Ook het gepleisterde muurvlak heeft reeds voordeelen in dit opzicht.